

VLADIMIR DEDIJER

VATIKAN I JASENOVAC

Dokumenti

IZDAVAČKA RADNA ORGANIZACIJA „RAD“
BEOGRAD, 1987.

Glava druga

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA, KLERIKALNO-NACIFAŠISTIČKA TVOREVINA

1. PAVELIĆEVA PRISEGA BOGU SVEMOGUĆEM

Tekst prisege Poglavnika glasi:

»Ja dr. Ante Pavelić, Poglavnik NDH, prisizhem Bogu svemogućemu, sveznajućemu, da ću biti vjeran hrvatskom narodu i sve raditi za njegovo dobro, da ću čuvati i braniti nezavisnost države Hrvatske, te da ću se u svome radu držati ustaških načela. Tako mi Bog pomogao!«

Prije prisege ministara Poglavnik im je upravio ove riječi:

»Ministri, stojite pred svečanim činom, u kojem ćete položiti prisegu u času kada budete preuzimali u svoje ruke poslove narodne, poslove državne, poslove u NDH. Ja Vam dozivam pred oči svetost prisege i posljedice pred Bogom i pred hrvatskim narodom za ono što budete činili, vašu odgovornost pred Bogom i pred hrvatskim narodom za svaki čin ili propust što biste ga na štetu ili na zlo hrvatskog naroda i NDH učinili.« Poslije toga javljali su se redom ministri, koji su polagali prisegu ovako: »Ja Slavko Kvaternik, Ja dr. Mirko Puk itd. .. prisizhem Bogu svemogućemu i sveznajućemu, da ću hrvatskom narodu, NDH i Poglavniku kao pretstavniku njenog suvereniteta vjeran biti, da ću ustavne odredbe i zakone njene poštivati i njih se držati, da ću u svom radu dobro NDH i naroda hrvatskog uvijek pred očima imati i požrtvovno ga promicati i da ću sve svoje sile i svoje znanje uložiti u vršenje svoje dužnosti. Tako mi Bog pomogao! Amen!«

Ministri su ovu prisegu položili ponavljajući riječi Poglavnika, koji im je svakome osobno čestitao poslije položene prisege.

Nakon toga je zamjenik Poglavnika i Vojskovođa Slavko Kvaternik pozdravio Poglavnika i rekao:

»Poglavniče! U ime hrvatskog naroda, u ime prisutnih ministara, obećajem ti, da ćemo savjesno vršiti naše dužnosti. Ti zapovijedaj, mi ćemo slušati, Ti odredi, mi ćemo raditi! Svi mi i cijeli hrvatski narod za Tobom u život i smrt!«

2. OSNOVNI ZAKONI NDH

a) ZAKONSKA ODREDBA O ZABRANI ĆIRILICE

§1.

Na području Nezavisne Države Hrvatske zabranjuje se upotreba ćirilice.

§2.

Ova zakonska odredba stupa na snagu danom proglašenja u »Narodnim Novinama«, a provedenje povjerava se ministarstvu unutrašnjih poslova.

U Zagrebu, 25. travnja 1941.

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj XXV-33-Z. p. — 1941.

Predsjednik
zakonodavnog povjereništva
pri Poglavniku:
Dr. Milovan Žanić, v. r.

b) PROVEDBENA NAREDBA MINISTARSTVA UNUTARNJIH POSLOVA ZAKONSKOJ ODREDBI O ZABRANI ĆIRILICE

§1.

Zabranjena je svaka upotreba ćirilice na cijelom području Nezavisne Države Hrvatske. To se naročito odnosi na cijelo poslovanje svih državnih i samoupravnih tijela, na urede javnog poretka, na trgovačke i njima slične knjige i dopisivanje i na sve javne napise.

Prema tome naređujem:

da se na cijelom području Nezavisne Države Hrvatske odmah obustavi svaka upotreba ćirilice u javnom i privatnom životu. Svako štampanje ma kakovih knjiga ćirilicom je zabranjeno.

Svi javni napisi pisani ćirilicom imaju se neodvlačno, a najkasnije u roku tri dana skinuti.

§2.

Prekršitelji ove naredbe kaznit će se po upravnim oblastima novčano 10.000 dinara i zatvorom do mjesec dana.

U Zagrebu, 25. travnja 1941.

Broj 34-Z. p. — 1941.

Ministar unutarnjih poslova:
Dr. Andrija Artuković, v. r.

(»Narodne novine«, 25. travnja 1941)

c) ZAKONSKA ODREDBA O RASNOJ PRIPADNOSTI

Na prijedlog ministra unutarnjih poslova propisujem i proglašujem

ZAKONSKU ODREDBU
O RASNOJ PRIPADNOSTI

Točka 1.

Arijskog porijetla je osoba, koja potječe od predaka, koji su pripadnici europske rasne zajednice ili koji potječu od potomaka te zajednice izvan Europe.

U koliko za stanovite službe ne postoje druge odredbe arijsko se porijetlo dokazuje krsnim (rodnim) i vjenčanim listom predaka prvog i drugog koljena (roditelja te djedova i baka). Kod pripadnika islamske vjerske zajednice, koji ne mogu pridonijeti navedene isprave, potrebno je pismeno posvjedočenje dvojice vjerodostojnih svjedoka, koji su poznavali njihove predke, da među njima nema osoba nearijskog porijetla.

U dvojbеним slučajevima donosi odluku ministarstvo unutarnjih poslova na prijedlog rasnopolitičkog povjerenstva.

Točka 2.

Osobe, koje pored arijskih predaka imaju jednog predka drugog koljena Židova ili drugog europskog nearijca po rasi izjednačuju se obzirom na sticanje državljanstva s osobama arijskog porijetla.

Osobe sa dva predka drugog koljena Židova po rasi također mogu biti obzirom na državljanstvo izjednačene s osobama arijskog porijetla, u koliko to u tokći 3. nije drugačije određeno.

Točka 3.

Kao Židovi u smislu ove zakonske odredbe vrijede:

1. Osobe, koje potječu barem od troje predaka drugog koljena (djedova i baka), koji su Židovi po rasi. Djedovi i bake vrijede kao Židovi, ako su mojsijeve vjere ili su se u toj vjeri rodili.

2. Osobe, koje imaju dva predka drugog koljena, koji su Židovi po rasi, i to u ovim slučajevima:

- a) ako su bile 10. travnja 1941. pripadnici mojsijeve vjere ili ako su kasnije na tu vjeru prešli;
  - b) ako imaju bračnog druga, koji vrijedi kao Židov u smislu 1.; .
  - c) ako su poslije stupanja na snagu ove zakonske odredbe sklopili brak s osobom, koja ima dvoje ili više predaka drugog koljena Židova po rasi, i potomci iz takvog braka;
  - d) ako su nezakonita djeca sa Židovom u smislu 1., a rode se poslije siječnja 1942.;
  - e) ako ministarstvo za unutarnje poslove na obrazloženi prijedlog rasnopolitičkog povjerenstva odluči, da vrijede kao Židovi.
3. Osobe, rođene izvan teritorija Nezavisne Države Hrvatske od roditelja, koji ne potječu iz Nezavisne Države Hrvatske ako su bile 10. travnja 1941. mojsijeve vjere ili imaju najmanje dvoje predaka drugog koljena Židova po rasi, ili vrijede kao Židovi u smislu zakona zemlje, iz koje potječu.
4. Osobe, koje su poslije stupanja na snagu ove zakonske odredbe sklopile obilaženjem zakonske odredbe o zaštiti arijske krvi brak, koji je zabranjen i njihovi potomci.
5. Osobe, koja su nezakonita djeca Židovki u smislu 1.

Točka 4.

Kao Ciganin u smislu ove zakonske odredbe vrijedi osoba, koja potječe od dvaju ili više predaka drugog koljena, koji su Cigani po rasi.

Točka 5.

Kod ministarstva unutarnjih poslova osniva se rasno političko povjerenstvo, koje donša mnijenja i prijedloge u svim dvojbenim slučajevima rasne pripadnosti.

Konačno rješenje u dvojbenim slučajevima rasne pripadnosti donša ministarstvo unutarnjih poslova.

Propise o ustrojstvu i djelokrugu rada toga povjerenstva izdati će ministarstvo unutarnjih poslova posebnom naredbom.

Točka 6.

Osobama, koje su se prije 10. travnja 1941. iskazale zaslužnima za Hrvatski narod, napose za njegovo oslobođenje, kao i njihovim bračnim drugovima, s kojima su sklopile brak prije stupanja na snagu ove zakonske odredbe i potomcima iz takvog braka, u koliko bi se na te osobe mogla odnositi ova naredba, može poglavar države izvan propisa ove naredbe priznati sva prava, koja pripadaju osobama arijskog porijetla.

Točka 7.

Provedba ove naredbe povjerava se ministru unutarnjih poslova.

Točka 8.

Ova zakonska odredba stupa na snagu danom proglašenja u Narodnim novinama.

U Zagrebu 30. travnja 1941.

Poglavnik:

Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj:XLV-67 Z. p. 41.

Predsjednik zakonodavnog
povjereništva pri Poglavniku:

Dr. Milovan Žanić, v. r.

(»Narodne novine«, 30. travnja 1941)

d) ZAKONSKA ODREDBA O ZAŠTITI NARODNE I ARIJSKE
KULTURE HRVATSKOG NARODA

§1.

Židovi po rasi ne smiju nikakvom suradnjom utjecati na izgradnji narodne i arijske kulture, pa im se zabranjuje svako sudjelovanje u radu, organizacijama i ustanovama društvenog, omladinskog, sportskog i kulturnog života hrvatskog naroda uopće, a napose u književnosti, novinarstvu, likovnoj i glazbenoj umjetnosti, urbanizmu, kazalištu i filmu.

§2.

Provedba ove zakonske odredbe povjerava se nadležnim ministarstvima bogoštovlja i nastave, udružbe i unutarnjih poslova.

§3.

Ova zakonska odredba stupa na snagu danom proglašenja u »Narodnim novinama«.

U Zagrebu, dne 4. lipnja 1941.

Poglavnik:

Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj CXLVII-333-Z. p. — 1941.

Ministar bogoštovlja i nastave:

Dr. Mile Budak, v. r.

Ministar udružbe:

Dr. Jozo Dumandžić, v. r.

Ministar unutarnjih poslova:

Dr. Andrija Artuković, v. r.

(»Narodne novine«, 4. lipnja 1941)

e) ZAKONSKA ODREDBA O ZAŠTITI ARIJSKE KRVI I ČASTI HRVATSKOG NARODA

Točka 1.

Brak Židova i inih osoba, koje nisu arijskog porijetla s osobama arijskog porijekla, je zabranjen. Isto tako je zabranjen brak osobe, koja pored arijskih predaka ima jednog predka drugog koljena po rasi Židova ili drugog europskog nearijca s osobom, koja je po rasi jednakog porijetla.

Koje osobe vrijede kao Židovi ili nearijci određuje zakonska odredba o rasnoj pripadnosti.

Točka 2.

Posebna dozvola za sklapanje braka potrebna je u slijedećim slučajevima:

1. za brak osobe sa dva predka drugog koljena Židova po rasi s osobom, koja imade jednog predka drugog koljena europskog nearijca po rasi, ili s osobom, koja je arijskog porijetla;

2. za brak osobe, koja imade među precima pripadnike drugih neeuropskih rasa s osobom isto takvog porijetla, ili s osobom, koja imade jednog ili dva predka drugog koljena Židova po rasi ili jednog predka drugog koljena Ciganina po rasi, ili s osobom arijskog porijetla;

3. za brak između državljana i državnih pripadnika, ukoliko nisu po točki 1. zabranjeni.

Dozvolu za takav brak izdaje ministarstvo unutarnjih poslova po saslušanju rasnopolitičkog povjerenstva.

Točka 3.

Izvanbračno spolno općenje Židova ili ine osobe, koja nije arijske krvi, sa ženskom osobom arijskog porijetla je zabranjeno.

Muška nearijska osoba, koja se ogriješi protiv ove zabrane počinja zločin oskvrnuća rase, te se kažnjava sa zatvorom ili tamnicom. U naročito teškim slučajevima, napose ako se radi o silovanju nevine devojke, može se izreći smrtna kazna.

Točka 4.

Židovi ili ine osobe, koje nisu arijskog porijetla, ne smiju zaposliti u kućanstvu ženske osobe arijskog porijetla ispod 45 godina starosti.

Točka 5.

Nearijcima i državnim pripadnicima je zabranjeno izvješanje hrvatske državne i narodne zastave i isticanje hrvatskih narodnih boja i emblema.

Sve promjene židovskih prezimena koje su izvršene poslije 1. prosinca 1918. stavljaju se izvan krijeposti, te se imaju zamijeniti sa prvotnim prezimenjima.

Tko je Židov određuje zakonska odredba o rasnoj pripadnosti.

Točka 6.

Ministar za unutarnje poslove izdat će naredbe o provedbi ove zakonske odredbe.

Točka 7.

Ova zakonska odredba stupa na snagu danom proglašenja u Narodnim novinama

Zagreb, 30. travnja 1941.

Poglavnik:

Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj: XLIV-67-Z. p.-1941.

Predsjednik zakonodavnog
povjereništva pri Poglavniku:

Dr. Milovan Žanić, v. r.

(»Narodne novine«, 30. travnja 1941)

f) NAREDBA O PROMJENI ŽIDOVSKIH PREZIMENA I OZNAČAVANJU ŽIDOVA I ŽIDOVSKIH TVRTKA

Na temelju točke 5. zakonske odredbe o zaštiti arijske krvi i časti hrvatskog naroda propisujem ovu

N A R E D B U

o promjeni židovskih prezimena i označavanju Židova i židovskih tvrtka

§1.

Sve dozvole za promjenu prezimena, koje su bile poslije 1. prosinca 1918. podijeljene osobama, koje su Židovi po rasi u smislu t. 3. zakonske odredbe o rasnoj pripadnosti, stavljaju se izvan krijeposti. Te osobe imaju prezimena zamijeniti s prijašnjim prezimenima, koja se imadu pisati s istim pravopisom, kako su se tada pisala. To vraćanje na prijašnje prezime vrijedi i za supruge i za potomke, ako nose prezime, koje se ima zamijeniti.

Izuzeti su slijedeći slučajevi:

a) ako je osoba, koja je Židov po rasi nezakonito dijete oca, Židova po rasi, pa je dobila dozvolu da nosi ime svoga naravnog oca. Međutim, ako taj naravni otac ima zamijeniti u smislu ove naredbe svoje prezime, tada i njegovo nezakonito dijete dobiva očevo promijenjeno prezime.

b) ako je osoba, koja je Židov po rasi, bila adoptirana od osobe, koja je Židov po rasi, te je primila ime svog adoptivnog oca. Međutim, ako adoptivni otac mora u smislu ove naredbe promijeniti svoje prezime, prima i adoptivno dijete očevo promijenjeno prezime.

c) ako je osoba, koja je Židov po rasi, promijenila svoje prezime u prezime, koje je uzeto iz hebrejskog jezika.

d) ako je osoba, koja je Židov po rasi, promijenila svoje prezime u prezime, koje su prije imali muški predci muške loze.

§2.

Osobe, koje po § 1. mijenjaju prezime, imaju u roku od 8 (osam) dana:

a) prijaviti promjenu prezimena kod redarstvene vlasti, općinskog (gradskog) poglavarstva i kod matičnog ureda bogoštovne općine, a ako su kršćani ili pripadnici islamske vjerske zajednice, kod dotičnog župnog odnosno muftijskog ureda.

b) ako vrše kakav obrt, ili se bave trgovinom ili industrijom imaju prijaviti promjenu prezimena kod nadležne obrtne vlasti, i ako je tvrtka upisana u trgovačkim registrima, prijaviti nadležnom trgovačkom sudu. Ako tvrtka nosi prezime vlasnika, koji mijenja prezime u smislu ove naredbe, ima se istodobno promijeniti i naziv tvrtke prema promjeni prezimena, što se ima u naprijed navedenoj prijavi istaknuti.

c) ako su vršitelji slobodnih zvanja, imaju promjenu prezimena prijaviti nadležnoj komori.

d) ako su državni, samoupravni ili privatni službenici, imaju promjenu prezimena javiti poglavaru svog ureda.

§3.

Sve osobe, koje po § 1. mijenjaju prezime, ne smiju se više ni u javnom ni u privatnom životu služiti drugim nego tim prezimenom.

Javne isprave, koje glase na napušteno prezime, imaju se u roku od 8 (osam) dana predložiti vlastima, koje su ih izdale, radi ispravka prezimena.

Napisane ploče osoba, koje mijenjaju prezime u smislu ove naredbe imaju se u roku od 8 (osam) dana izmijeniti s pločama, koje nose izmijenjeno prezime.

§4.

Osobama, koje su Židovi po rasi, ne će se više izdavati dozvole za promjenu prezimena izuzev slučajeve iz § 1. točke a) do d) ove naredbe.

§5.

Židovima po rasi zabranjena je uporaba svakog pseudonima.

§6.

Tvrtke, kojih su vlasnici Židovi po rasi, kao i tvrtke kod kojih je samo jedan suvlasnik Židov po rasi, smatraju se židovskim tvrtkama. Ako je tvrtka ili poduzeće juridička osoba, takva tvrtka i takvo poduzeće je židovsko, ako je na vodećem mjestu (upravni odbor, nadzorni odbor, ravnateljstvo), ma i jedan Židov po rasi, ili ako pripada više od jedne četvrtine glavnice Židovima po rasi ili ako imaju učesnici, Židovi po rasi, 50% ili više glasova.

Takve tvrtke ne smiju imati nazive, po kojima bi se moglo zaključiti, da se radi o narodnoj odnosno arijskoj tvrtci, pa imaju u roku od 8 (osam) dana promijeniti svoj naziv i promjenu naziva prijaviti radi upisa u obrtne i sudske registre.

Broj 43070-1941

Str. Broj 914-537
87

MINISTARSKA NAREDBA
o mjesnoj nadležnosti pokretnog prijednog suda

Na temelju zakonske odredbe o pokretnom prijednom sudu od 24. lipnja 1941. broj 36363 izustiljem ovim pokretni prijedni sud koji se sastoji od Dra Mehmeda Hajrovića predsjednika kotarskog suda u Prnjavoru kao predsjednika, ustašu Dra Oktavijana Svjetličića i Srook Bovera, ustaša iz Sarajeva kao člinove toga suda dra Antuna Matijevića kotarskog suda iz Sarajeva, kao državnog tužitelja kod toga pokretnog prijednog suda.

Za zamjenike žalnoya pokretnog prijednog suda imonujem Drađa Kalčevića sudskog pripravnika, i Kasima Mkyića ustašu, obadvojica iz Sarajeva.

Mjestna nadležnost postavljena je prijednom sudu protokom se na područje sudbenih stolova u Birodu, Luci, Derventi, Sarajvu, Travniku, te za područje sudbenih stolova u Dolnoj Tuzli i Mostaru, novoi obelove potonjih dvaju sudbenih stolova, koji se nalaze privremeno pod upravom vojnih stakakak oblasti.

Ovim se ograničuju mjestna nadležnost pokretnog prijednog suda u Zagrebu postavljenoj ministarskom naredbom od 24. VI-1941. broj 36363.

Ovaj pokretni sud nadležan je suditi sva kažnjiva djela iz čl. 2. zakonske odredbe o pokretnom prijednom sudu od 24. lipnja 1941. sa svim naknadnim promjenama i nadopunama ove zakonske odredbe.

U Zagrebu, dne 14. srpnja 1941.

Ministar pravosuđa i logotovlja :

Dr Mirko Fuč v. r.

(Arhiv Vladimira Dedijera)

Faksimil »Ministarske naredbe o mjesnoj nadležnosti pokretnog prijednog suda« od 14. jula 1941. godine.

§7.

Na napisanim pločama židovskih tvrtka (§ 6.) imade se u roku od 8 (osam) dana kraj imeni tvrtke jednako velikim slovima označiti ime i prezime Židova vlasnika odnosno suvlasnika.

§8.

Osobe, koje su Židovi po rasi, ne smiju na sebi nositi hrvatske narodne boje i arijske embleme. Isto tako zabranjeno je takve boje i embleme, kao i hrvatske narodne ili državne zastave, isticati na židovskim stanovima, ustanovama i poslovnicama.

(»Narodne novine«, 4. lipnja 1941)

g) NAREDBA O MESNOJ NADLEŽNOSTI POKRETNOG
PREKOG SUDA

Broj 42676-1941

Br. Reg. 9/1 37
k. 87

MINISTARSKANAREDBA

o mjesnoj nadležnosti pokretnog prijekog suda

Na temelju zakonske odredbe o pokretnom prijekom sudu od 24. lipnja 1941. broj 26863 izašiljem ovime pokretni prijeki sud koji se sastoji od Dra Mehmeda Hajrovića, predstojnika Kotarskog suda u Prnjavoru kao predsjednika, ustašu Dra Oktavijana Svežića i Srećka Rovera, ustašu iz Sarajeva, kao članove toga suda, dra Antuna Matijevića, kotarskog sudca iz Sarajeva, kao državnog tužitelja kod toga pokretnog prijekog suda.

Za zamjenike članova pokretnog prijekog suda imenujem Dragu Maltarića, sudskog pripravnika, i Kasima Bukvića, ustašu, obadvojicu iz Sarajeva.

Mjestna nadležnost postavljenoga prijekog suda proteže se na područje sudbenih stolova u Bileću, Luci, Derventi, Sarajevu, Travniku, te za područje Sudbenih stolova u Dolnjoj Tuzli i Mostaru uzevši dijelove potonjih dvaju Sudbenih stolova, koji se nalaze privremeno pod upravom vojnih oblasti.

Ovim se ograničuje mjestna nadležnost pokretnog prijekog suda u Zagrebu postavljenog ministarskom naredbom od 24/VI-1941. broj 26863.

Ovaj pokretni sud nadležan je suditi sva kažnjiva djela iz §-a 2 zakonske odredbe o pokretnom prijekom sudu od 21. lipnja 1941. sa svim naknadnim promjenama i dopunama ove zakonske odredbe.

U Zagrebu, dne 14. srpnja 1941.

Ministar pravosuđa i bogoštovlja:
Dr Mirko Puk, v. r.

h) NAREDBA O USTROJSTVU I DELOKRUGU RADA »RASNOPOLITIČKOG POVJERENSTVA«

Na temelju t. 5. zakonske odredbe o rasnoj pripadnosti propisujem ovu

NAREDBU

o ustrojstvu i djelokrugu rada rasnopolitičkog povjerenstva

§ 1.

Rasnopolitičko povjerenstvo Nezavisne Države Hrvatske ima slijedeće zadatke:

a) izrađivati prijedloge i nacрте zakona, zakonskih odredaba i naredaba, koje zasjecaju u područje rasne biologije, rasne politike i rasne higijene ili eugenike;

b) davati mnijenje o svim prijedlozima zakona, zakonskih odredaba i naredaba Nezavisne Države Hrvatske, koji su takve naravi, da ih treba uskladiti s načelima rasne politike i eugenike;

c) davati mnijenje o svim predmetima iz djelokruga navedenog u točki a), koje mu upućuju vlasti;

d) davati mnijenje i stavljati prijedloge u svim dvojbenim slučajevima rasne pripadnosti;

e) prikupljati materijal za rasnu i srodstvenu statistiku Nezavisne Države Hrvatske;

f) davati poticaj za znanstveno proučavanje svih pitanja iz djelokruga povjerenstva;

g) nastojati oko prosvjećivanja naroda u pogledu rasne biologije, rasne politike i eugenike;

h) podržavati veze sa sličnim ustanovama u drugim državama.

§ 2.

Rasnopolitičko povjerenstvo sastoji se iz rasnopolitičkog vijeća, rasnopolitičkog ureda i drugih pomoćnih organa.

§ 3.

Vijeće rasnopolitičkog povjerenstva sastoji se od najmanje devet vijećnika, koje imenuje ministar unutarnjih poslova iz redova stručnjaka i to: biologa, liječnika, pravnika, pedagoga i stručnjaka iz narodnog gospodarstva. Vijećnici kao i njihovi braćni drugovi moraju biti čistog arijskog porijekla. Kao član vijeća sudjeluje u radu i izaslanik ministra unutarnjih poslova.

Vijeću predsjedja predsjednik, kojega, kao i njegove zamjenike, imenuje ministar unutarnjih poslova između članova vijeća.

Vijeće vrši svoj rad u sjednicama, koje saziva predsjednik prema potrebi. U svrhu rasprave predmeta iz specijalnih područja predsjednik

prema potrebi osniva odbore s pročelnicima. Vijeće zaključuje većinom glasova, a u slučaju podijeljenih glasova odlučuje predsjedatelj.

Predsjednik može u vijeće pozvati i osobe izvan vijeća, stručnjake za pitanja o kojima se vijeća. Oni sudjeluju u raspravama, ali ne u donošenju odluka i dužni su o svemu čuvati najveću tajnu.

Poblize o radu vijeća propisat će se poslovníkom, koji izdaje vijeće s odobrenjem ministra unutarnjih poslova.

§ 4.

Vijećnici su dužni prisustvovati sjednicama i do određenog vremena izraditi povjerene im referate. O radu vijeća ima se čuvati najstroža tajna. Dok vijećnici sudjeluju u sjednicama vijeća, oslobađaju se drugih službenih dužnosti. Ustanove, kojima pripadaju, imaju im pružiti sva raspoloživa pomagala za njihov rad u povjerenstvu.

Članovi rasnopolitičkog vijeća primaju za svoj rad u vijeću nagradu, koju određuje ministar unutarnjih poslova.

§ 5.

Rasnopolitički ured organizira se u sastavu ministarstva unutarnjih poslova. Svi službenici, koji rade u rasnopolitičkom uredu, kao i njihovi braćni drugovi, moraju biti čistog arijskog porijetla.

§ 6.

Rasnopolitički ured prima sve predmete upućene rasnopolitičkom povjerenstvu, dostavlja ih predsjedniku vijeća, izvršuje sve odluke vijeća i obavlja sve pisarničke, arhivske i statističke poslove.

§ 7.

U svakogodišnjem proračunu ministarstva unutarnjih poslova osiguravaju se sredstva za potrebe rasnopolitičkog povjerenstva.

§ 8.

Ova naredba stupa na snagu danom proglašenja u Narodnim novinama.

U Zagrebu, dne 4. lipnja 1941.

Broj: 304-Z. p. — 1941.

Ministar
unutarnjih poslova
Dr. Artuković, v. r.

i) ODREDBA MINISTARSTVA PRAVOSUĐA I BOGOŠTOVLJA NDH
OD 16. AVGUSTA 1941. DA SE DEPONOVI NOVAC I
DRAGOCENOSTI NE MOGU IZDAVATI VLASNICIMA
SRBIMA KOJI SE ISELJAVAJU, DOK GOTOV NOVAC
I DRAGOCENOSTI MOGU PONETI SA SOBOM DO
KONCENTRACIONOG LOGORA, GDE ĆE
IM BITI ODUZET¹

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I BOGOŠTOVLJA

Broj 53.836-1941.

Zagreb, 16. kolovaza 1941.

SVIM SUDOVIMA I PRAVOSUDNIM USTANOVAMA.

Povodom upita jednog Kotarskog suda, kako se ima postupiti sa zahtjevima iseljenika Srba povodom njihova iseljavanja za izručenje pupilnog novca i dragocjenosti položenih u depozitnim mjestima, određuje se:

Prijedlozi, molbe ili traženja izseljenika Srba povodom njihova iseljavanja, da im se izruči sav pupilni novac i dragocjenosti, imaju se odbiti —

Prema okružnici Državnog ravnateljstva za ponovu od 29. srpnja 1941. broj P. tk. 18/2641—1941,² izseljenici Srbi mogu poneti sobom sav svoj gotov novac, dragocjenosti, vrijednostne papire, uložnice, knjižice i to koje se nalaze kod njih, i to samo do sabirnih logora, gdje će te sve vrijednosti — izuzevši stanovitu svotu gotovog novca — biti oduzete u svrhu pohrane i daljnje odredbe, kako će se s njima postupati.

Ova okružnica ne obuhvata pupilni i drugi novac i dragocjenosti, koje se nalaze u depozitnim mjestima, — pa se stoga takav novac i dragocjenosti ne smiju izdavati na traženje izseljenicima Srbima.³

Za točan prepis:

[Potpis nečitak]

Po odredbi ministra
pravosuđa i bogoštovlja,
pročelnik odjela
u z.
Santek v. r.

(Antun Miletić, *Koncentracioni logor Jasenovac 1941—1945*, I—III, »(Narodna knjiga-« Beograd, Spomen-područje Jasenovac, 1986—1987, knjiga I, str. 74)

¹ Arhiv VII, a. NDH, k. 198, reg. tor. 10/2.

² Ovaj dokument nije pronađen.

³ U vezi s tim ustaški kotarski stožernici su uputili telegram sledeće sadržine: »Do 29. u podne pod Vašom osobnom odgovornosti ima se dostaviti spisak lica najuglednijih i najbogatijih Srba po uzorku koje smo Vam dostavili putem kurira. Stop. Spisak imate poslati po kuriru«.

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

Broj: 34711 Pr.-1941 U Zagrebu, dne 26. rujna 1941.
Predmet: Proglas prkosočnosti na rkt. vjeru

Sivima

Hrvatska državna vlada izdala je 30. srpnja 1941 pod brojem 4300 okružnicu na sve županije i ustaške logore u pogledu prijelaza prkosočnosti na katoličku vjeru.

Prema doznadi dobivenim povjerljivim izvještajima neke župe i nadležna se ne drže uputa sadržanih u prednjoj okružnici, nego na svoju ruku i nezakonito sprječavaju i otežavaju prijelaze iz nekih pravovjernih, a često protuzakonitih razloga.

Da se u budućnosti neopetka slučajevi sriješće načine, vlada se zbog prijedloga izdane 30. srpnja 1941. godine određuje, da se odredite, da pri prijelozima u katoličku vjeru, a posebno u slučaju obavljanja dužnosti, u kojima se ne obzire samo na da kod otpustaka ili seljenja

u katoličku vjeru, već i na to da se opazite pažnju na okolnosti, da li je i ako pređe u katoličku vjeru, navedenim uputama okružnicom, ili da se pri prijelozima nije htio prijeći, ili u katoličku vjeru.

U takvim slučajevima, kako o puštanju prkosočnijima tako i o puštanju obustaviti u katoličku vjeru, a drugo odgovara kod dotičnih osoba, u službi i u državnoj službi ili inače ne svojom djelatnošću.

Oni koji su prošli na katolicizam treba da objave, da su u katoličku vjeru u pogledu otpustaka i seljenja da se o ponovno puštanju, ako ovo drugo odgovara kod dotičnih osoba, u intencijama vlada izdala je ovaj proglas.

U budućnosti treba posebno obratiti tim više, što se dojavilo,

da neki otpustani iz katoličke službe, preseljeni ili uopće uklonjeni

na katoličku vjeru, dok su drugi ostavljeni na

u katoličku vjeru, bez razmatranja za novo nastalo priliko i

pristupiti. ni u katoličku vjeru.

O ovom izvolite na povjerljiv način obavijestiti u područne

oblasti i predstojništva redarstva.

ZA DOM SPREMAN I

Po odredbi
Ministra unutarnjih poslova
Veliki župan
kod Ministarstva unutarnjih poslova:

DRŽAVA HRVATSKA
REPUBLIKA HRVATSKA

Faksimil okružnice u vezi s prekrštavanjem
Srba u katoličku vjeru.

j) OKRUŽNICA U VEZI S PREKRŠTAVANJEM SRBA U
KATOLIČKU VERU

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

Broj: 32711 Pr.-1941

U Zagrebu, dne 26. rujna 1941.

Predmet: Prelaz grkoistočni na rkt. vjeru

Velikim župama

Svima

Hrvatska državna vlada izdala je 30 srpnja 1941. pod brojem 48.468 okružnicu na sve županije i ustaške logore u pogledu prijelaza grkoistočnjaka na katoličku vjeru.

Prema dosada dobivenim povjerljivim izveštajima neke župe i nadležstva se ne drže uputa sadržanih u prednjoj okružnici, nego na svoju ruku i nezakonito sprečavaju i otežavaju prijelaze iz nekih nepoznatih, a često i protuzakonitih razloga.

Da se u buduće ovakvi nepoželjni slučajevi spriječe nalaže Vam se, da se strogo pridržavate uputa i naloga okružnice od 30. srpnja 1941. broj 48.468 Hrvatske državne vlade, i da odredite, da se riješenja u postupku za prtlaze hitno i bez okolišanja obavljaju i dovršavaju.

Jednako Vam se skreće pažnja, da kod otpuštanja ili selenja grčko-istočnog pučanstva naročito obratite pažnju na okolnost, da li je netko prešao na katolicizam prema propisanim uputama okružnice, ili uopće dotični grčko istočnjak nije htio prijeći ili mu je uskraćena dozvola za prijelaz.

U takvom slučaju treba, kako otpuštanje grkoistočnjaka tako i selenje obustaviti u koliko inače sve drugo odgovara, da dotična osoba može ostati u državnoj službi ili inače na svome mjestu.

Oni, koji su prešli na katolicizam treba da osjete, da su dobili neku zaštitu u pogledu otpuštanja i selenja, dakako ponovno naglašavam, ako sve drugo odgovara kod dotičnih osoba intencijama Hrvatske državne vlade.

Tu anomaliju treba napose ukloniti tim više, što se dešavalo, da su mnogi otpušteni iz državne službe, preseljeni ili uopće uklonjeni s položaja, koji su prešli na katolicizam, dok su drugi ostavljeni na mjestu i ako nijesu pokazali razumijevanje za novo nastale prilike i stanje u državi, a nijesu htjeli pristupiti ni u katoličku crkvu.

O ovome izvolite na povjerljiv način obavijestiti i područne kotarske oblasti i predstojništva redarstva.

ZA DOM SPREMAN!

Po odredbi
Ministar unutarnjih poslova
Veliki župan
kod Ministarstva unutarnjih poslova:*
[Potpis nečitak]

(Arhiv Vladimira Dedijera)

k) UPUTSTVO O PRELAŽENJU IZ JEDNE VERE U DRUGU

Ministarstvo bogoštovlja i nastave
Broj 178 U. m. 1941.

UPUTA PRIGODOM PRELAZA S JEDNE VJERE NA DRUGU

Usljed upita sa strane nekih kotarskih oblasti i gradskih poglavarstava glede provedbe zakonske odredbe o prelazu s jedne vjere na drugu od 3. svibnja 1941. upućuju se sve upravne vlasti prve molbe i interesirane osobe, da u uređivanje rečenih upravnih vlasti spada samo izdanje potvrde dotičnoj stranci o njezinoj prijavi vjerozakonskog prelaza.

Kada će, kako i pod kojim uvjetima ta stranka biti primljena u vjersku pripadnost druge priznate vjeroispovijesti, za koju je najavila svoj prelaz, spada u brigu dotične stranke.

Stranka će u slučaju potrebe i pred svojim bivšim dušobrižnikom iskazati svoj istup iz crkve samo potvrdom upravne vlasti.

Za prelaz maloljetnika između sedme i osamnaeste godine dostatna je samo izjava roditelja, a nije potrebna i posebna dozvola nadzorstvene oblasti.

Zakonskom su odredbom dokinuti svi oni propisi i formalnosti, koje je do sada kod najavljenoga prelaza svaki prelazak morao izvršiti pred dušobrižnikom svoje dotadanje vjeroispovijesti.

Zagreb, 27. svibnja 1941.

Ministar
bogoštovlja i nastave:
Dr. Mile Budak, v. r.

1) ZAKONSKA ODREDBA O PRELAZU S JEDNE VERE U DRUGU

Na prijedlog ministra bogoštovlja i nastave propisujem i proglašujem

ZAKONSKU ODREDBU *o prelazu s jedne vjere na drugu*

§ 1.

Do donošenja zakona o vjeroispovjednim odnosima ukidaju se svi dosadašnji zakonski propisi o načinu prelaza s jedne vjere na drugu. Za valjanost prelaza potrebno je, da stranka, koja mijenja vjeru podnese pismenu prijavu upravnoj vlasti prve molbe (kotarskoj oblasti odnosno gradskom poglavarstvu) o svojoj odluci i da dobije potvrdu o toj svojoj prijavi, te da se ispune vjerski propisi one priznate vjeroispovjesti, na koju stranka prelazi.

§ 2.

Ova zakonska odredba stupa na snagu danom proglašenja u Narodnim novinama. Tim danom prestaju vrijediti svi zakonski i naredbeni propisi, koji su s ovom zakonskom odredbom u protivriječju.

Provedba ove zakonske odredbe povjerava se ministru bogoštovlja i nastave.

U Zagrebu, dne 3. svibnja 1941.

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj: LV/87-Z. p. 1941.

Ministar za bogoštovlje i nastavu:

Dr. Mile Budak, v. r.

(»Narodne novine«, 3. svibnja 1941)

Ij) ZAKONSKA ODREDBA O OSNIVANJU ZAVODA ZA KOLONIZACIJU

Na prijedlog ministra za udružbe propisujem i proglašujem

ZAKONSKU ODREDBU *o osnivanju zavoda za kolonizaciju*

Osniva se zavod za kolonizaciju sa sjedištem u Zagrebu. Zavod je samostalno pravno lice javno pravnog značaja, nad kojim vrši nadzor ministarstvo udružbe.

§ 2.

Svrha je zavodu uređenje seljačkog posjeda putem nutarnje kolonizacije i agrarne reforme, pa se ti poslovi izuzimaju iz nadležnosti dosadanjih oblasti.

§ 3.

Za postignuće gornjih svrha zavod raspolaže sa samostalnim proračunom a potrebna novčana sredstva uz vlastite prihode i imovinu daje mu država.

§ 4.

Provedba ove zakonske odredbe povjerava se ministru udružbe, koji će izdati pravilnik o ustrojstvu i postupku zavoda.

§ 5.

Ova zakonska odredba stupa na snagu danom proglašenja u Narodnim novinama.

U Zagrebu, dne 4. svibnja 1941.

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj: LIV/86-Z. p. 1941.

Ministar za udružbe:
Dr. Jozo Dumandžić, v. r.*

(»Narodne novine«, 4. svibnja 1941)

m) MINISTARSKA ODREDBA O PREKOM SUDU ZA PODRUČJE ZAGREBA

MINISTARSKA ODREDBA

o proglašenju prijekoga suda za područje
sudbenog stola u Zagrebu

Na temelju točke I. zakonske odredbe o prijekim sudovima od 17. svibnja 1941. godine (»Narodne novine« od 20. svibnja 1941, br. 32) proglašujem prijeki sud za područje sudbenoga stola u Zagrebu.

Ovaj će prijeki sud poslovati kod sudbenoga stola u Zagrebu.

Predsjednikom prijekoga suda postavljam vijećnika sudbenog stola u Zagrebu Antuna Šalove a, a za suce prijekoga suda vijećnika sudbenog stola u Zagrebu Jurja Koščevića i ustašu Josipa Rukavinu iz Zagreba.

Prijeki sud kod sudbenog stola u Zagrebu nadležan je da sudi sva kažnjiva djela navedena u toč. II. u vezi s toč. X. zakonske odredbe o

prijekim sudovima, a koja su učinjena ili budu učinjena u vremenu od dana 10. travnja 1941. pa do dana, dok ovaj prijeki sud ne bude ukinut.

Smrtnu kaznu strijeljanjem imaju izvršiti oružnici.

Prijeki sud imaju svestrano oglasiti na cijelom području sudbenoga stola u Zagrebu gradska i općinska poglavarstva.

U Zagrebu, 27. svibnja 1941.

Broj 272-Z. p. 1941.

Ministar pravosuđa:
Dr. Mirko Puk, v. r.

(»Narodne novine«, 27. svibnja 1941)

n) ZAKONSKA ODREDBA O KONFISKACIJI IMOVINE »SRBSKIH ZAVODA I USTANOVA«

ZAKONSKA ODREDBA

o preuzimanju imovine »srbskih zavoda i ustanova« u Hrvatskim Karlovcima u vlasništvo Nezavisne Države Hrvatske

§ 1.

Cjelokupna imovina »Karlovačke gimnazijalne zaklade«, »Srbskog narodnog crkvenog klerikalnog školskog fonda« i »Stefanenm-a arhidiecezalnog pravoslavnog srbskog svećeničkog konvikta« u Hrvatskim Karlovcima postaje vlasništvo Nezavisne Države Hrvatske.

§ 2.

Kotarski sud kao zemljišno-knjižni sud u Hrvatskim Karlovcima izvršit će bez ikakvih pristojbi ureda radi s pozivom na ovu zakonsku odredbu u svojim zemljišnim knjigama upis prava vlasništva u korist Nezavisne Države Hrvatske na

a) nekretnine »Karlovačke gimnazijalne zaklade«, upisane u zemljišno-knjižnom ulošku broj 321 katastarske obćine Hrvatski Karlovci;

b) nekretnine »Srbskog narodnog crkvenog klerikalnog školskog fonda« u Karlovcih, upisane u zemljišno-knjižnom ulošku broj 882 katastarske obćine Hrvatski Karlovci i

c) nekretnine »Arhidiecezalnog pravoslavnog svećeničkog konvikta« u Karlovcih, upisane u zemljišno-knjižnom ulošku broj 994 katastarske obćine Hrvatski Karlovci i

na sve tražbine osigurane uknjižbom prava zaloga ma na kojim nekretninama u korist osoba navedenih pod a), b) i c) kao vjerovnika.

§ 3.

Cjelokupnom imovinom iz § 1. upravljat će ministarstvo nastave, kome se povjerava i provedba ove zakonske odredbe.

§ 4.

Ova zakonska odredba stupa na snagu danom proglašenja u Narodnim novinama.

U Zagrebu, 19. rujna 1941.

Poglavnik
Nezavisne Države Hrvatske:
Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj: CCCVII-1485-Z. p.-1941.

Doglavnik ministar nastave:

Dr. Mile Budak, v. r.

Ministar pravosuđa i bogoštovlja:

Dr. Mirko Puk, v. r.

Predsjednik

zakonodavnog povjerenstva

ministar:

Dr. Milovan Žanić, v. r.

(»Narodne novine«, 19. rujna 1941)

nj) ZAKONSKA ODREDBA U VEZI HRVATSKOG JEZIKA, NJEGOVE ČISTOĆE I PRAVOPISA

ZAKONSKA ODREDBA

o tumačenju članka 8. zakonske odredbe od 14. kolovoza 1941. broj CCXLIX-1089-Z. p.-1941. o hrvatskom jeziku, o njegovoj čistoći i o pravopisu

§ 1.

Propisi članka 8. zakonske odredbe od 14. kolovoza 1941. broj CCXLIX-1089--Z. p.-1941. o hrvatskom jeziku, o njegovoj čistoći i o pravopisu imaju se razumjeti ovako:

»Ministarstvo nastave imenovat će naredbom povjerenstvo, kome je zadaća: 1. uklanjati rieči, koje ne odgovaraju duhu hrvatskog jezika i rieči tuđice, te ovakve rieči nadomještati domaćim; 2. izraditi i predložiti ministarstvu nastave pravila za korienski pravopis. Kada povjerenstvo svrši svoju zadaću, ministarstvo nastave će narediti njegov prestanak.

Kazne za zaštitu čistoće jezika i pravopisa propisat će naredbom ministarstvo nastave.«

U Zagrebu, dne 4. studenoga 1941.

Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske:
Dr. Ante Pavelić, v. r.

Broj: CCCLXXXVII-1886-Z. 1941.

Ministar pravosuđa i bogoštovlja:

Dr. Mirko Puk, v. r.

(»Narodne novine«, 4. studenog 1941)